

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye Tárgy: Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre az elektronikuspénz-kibocsátó intézmények tevékenységének megkezdéséről, folytatásáról és prudenciális felügyeletéről, a 2005/60/EK és a 2006/48/EK irányelv módosításáról, valamint a 2000/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről

COM(2008) 627 végleges – 2008/0190 (COD)

(2009/C 218/06)

2008. október 30-án a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 47. cikke 2. pontjának első és harmadik mondata, valamint a 95. cikk alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

„Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre az elektronikuspénz-kibocsátó intézmények tevékenységének megkezdéséről, folytatásáról és prudenciális felügyeletéről, a 2005/60/EK és a 2006/48/EK irányelv módosításáról, valamint a 2000/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről”

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció 2009. február 3-án elfogadta véleményét. Az előadó Peter MORGAN volt.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2009. február 25–26-án tartott, 451. plenáris ülésén (a február 26-i ülésnapon) 156 szavazattal 1 ellenében, 10 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az elektronikus adatfeldolgozás pénzügyi szolgáltatásokban történő alkalmazásának terjedése miatt úgy gondolhatnánk, hogy az elektronikus pénz már létezik. A csekket elektronikus úton olvassák be és rendszerezik, a bank- és hitelkártyák adatait elektronikusan olvassák le pénzkidó automaták (ATM), kártyaleolvasók és más fizetési eszközök. Mindezek az alkalmazások egy bankszámlán rendelkezésre álló – az azon elérhető összegre korlátozott, vagy (hitelkártyák esetén) a bank által megállapított – hitelen alapulnak. A bank mindkét esetben előzetesen felméri ügyfelének hitelképességét és megállapítja személyazonosságát, és ennek megfelelően állítja ki a csekkönyvet vagy a bank-, illetve hitelkártyát. Az elektronikus hitelrendszerhez való hozzáférés a hitelképesség függvénye. A népesség több – a banki szolgáltatásokhoz nem, vagy csak kis mértékben hozzájutó – rétege kiszorul a rendszerből.

1.2 Az elektronikus pénz (e-pénz) nem ilyen. Nem hitelen alapul, hanem előzetes befizetés szükséges hozzá. A letett összeg a készpénz elektronikus helyettesítőjévé válik, amit egy elektronikuspénz-kibocsátó által kezelt elektronikus hordozóeszközön tárolnak. Ez a közvetítőeszköz lehet hordozható – általában bankkártya –, vagy egy online számla, amely az interneten keresztül érhető el. Az e-pénzzel lehetővé válik (általában) kisebb összegek készpénz nélküli kifizetése különböző helyzetekben: bolti kártyaleolvasók segítségével, illetve online környezetben, mobiltelefonos vagy internetes kapcsolat használatával. Az e-pénz nem kapcsolódik közvetlenül a hitelképességhez: csupán az előzetes befizetést kell tudni végrehajtani.

1.3 Az e-pénz valószínűleg sosem fogja kielégíteni mindazt az igényt, aminek a készpénz megfelel. Nem valószínű, hogy az

úgy alatt tárolt dobozban sorakozó ötszázeurósok helyére fog lépni, alkalmazható viszont olyan tranzakciókban, amelyekre jelenleg érméket vagy bankjegyeket tartunk magunknál. Az e-pénz azonban még így is nagyon lassan terjed. A sikeres kezdeményezések összefüggésben vannak az információs társadalom fejlődésével, az e-pénznek ugyanis azzal párhuzamosan kellene terjednie, az információs társadalom fizetőeszközüvé kellene válnia. Az, hogy a jövőben mennyire terjed el az elektronikus pénz, függ az információs társadalom vállalkozói kezdeményezéseitől és technológiai innovációjától. Az irányelv célja, hogy elhárítsa a találmányok és az innováció előtt álló akadályokat. Az EGSZB támogatja ezt a célkitűzést.

1.4 Az 1990-es évek végén az Európai Bizottság észlelte, hogy az elektronikuspénz-kibocsátás a hitelintézetekre korlátozódott, és igyekezett olyan megoldást találni, amelynek révén bővül az ilyen szolgáltatást nyújtó intézmények köre. A piac fejlesztése érdekében az Európai Bizottság bevezette az e-pénzről szóló 2000/46/EK irányelvet (a továbbiakban: elektronikuspénz-irányelv), hogy a hitelintézményeken kívüli más szereplők (a továbbiakban: elektronikuspénz-kibocsátók) számára is megkönnyítse az e-pénz piacára való belépést.

1.5 Az elektronikuspénz-irányelv célja olyan szabályozási rendszer kialakítása volt, amely összhangban van az új elektronikuspénz-kibocsátók által jelentett kockázat mértékével, illetve lehetővé teszi a technológia és az innováció fejlődését. A siker azonban elmaradt. Az elektronikus pénz még mindig messze van attól, hogy teljesítse a várt potenciális előnyöket, és nem is tekintik a készpénz hiteles alternatívájának.

1.6 Emiatt az Európai Bizottság részletesen felülvizsgálta az e-pénzzel kapcsolatos fejleményeket. Ennek eredményeképpen megállapította, hogy az elektronikuspénz-irányelv egyes rendelkezései akadályozták az elektronikus pénz piacának fejlődését, gátolva a technológiai innovációt. A konzultációs és értékelési folyamat két fő hiányosságot tárt fel. Az első problémakör az elektronikus pénz fogalmának és az elektronikuspénz-irányelv hatályának nem egyértelmű meghatározásából ered, a második pedig a jogi kerettel kapcsolatos, konkrétan a prudenciális szabályokkal, valamint a pénzmosás elleni szabályok elektronikuspénz-szolgáltatásokra való alkalmazásával. A következtetés az volt, hogy az elektronikuspénz-irányelv legtöbb intézkedése módosításra szorul, ezért került sor arra a döntésre, hogy a jelenlegi irányelvet újjal helyettesítik, amelynek tervezete – a COM(2008) 627 végleges jelű dokumentum – képezi jelen vélemény tárgyát.

1.7 Az új irányelv célja, hogy lehetővé tegye új, innovatív és biztonságos elektronikuspénz-szolgáltatások kifejlesztését, a piachoz való hozzáférést az új szereplők számára, valamint elősegítse a piac összes szereplője közötti valódi és hatékony versenyt. Az EGSZB véleménye szerint a kezdeményezés időserű, ugyanis az elmúlt évtized vége óta exponenciálisan nőtt a fogyasztók kapcsolata az információs társadalommal, és mára kielégítetlen kereslet gyülemlt fel az e-pénzzel kapcsolatos fogyasztóbarát lehetőségek iránt. Az irányelv az ilyen kereslet kielégítésére irányuló vállalkozói kezdeményezések előtt álló akadályokat igyekszik megszüntetni.

1.8 Tekintettel a bankrendszer válságára és a bankokra vonatkozó szabályozás hatékonyságával kapcsolatos általános aggodalmakra, egy új szabályozási rendszernek a pénzügyi szektorban történő bevezetése problémákkal járhat. Az erre vonatkozó félelmek ellenére az EGSZB elégedettségét fejezi ki amiatt, hogy a javasolt rendszer megfelelő és arányos intézkedéseket tartalmaz: az új szabályok nem vonatkoznak a hitelválságért felelős bankokra; az alacsonyabb indulótőke-követelmény csupán a piacra lépés korlátainak csökkentésére szolgál; az elektronikuspénz-kibocsátókra vonatkozó tőkekövetelmény arányos lesz a bankokra érvényessel; a felhasználói követeléseknek megfelelő összegeket külön, korlátozott befektetési formákban kell megőrizni; az érintett pénzügyi összegek alacsonyak. Arra az esetre, ha az elektronikuspénz-kibocsátók túlságosan megerősödnek a kifizetések piacán, az irányelv rendelkezéseket tartalmaz a tapasztalatok fényében történő kiigazításra.

1.9 Az EGSZB-nek aggályai vannak a fogyasztóvédelem terén, és sürgeti az Európai Bizottságot, hogy módosítsa az irányelvet a szavatolótőke befektetésének korlátozása, annak „hibrid” intézményekben való megővése, a befizetett pénzügyi összegek azonnali e-pénzre váltása, illetve az e-pénzre vonatkozó szerződések idő előtti felmondásáért felszámított díj megszüntetése érdekében.

1.10 A készpénzhez nem kapcsolódik név. Az egyszerű készpénzes tranzakciók nem fedik fel a fizető fél személyazonosságát. Az e-pénzes megoldások folyhatnak anonim, vagy azonosítást igénylő módon. A hordozóeszközön tárolt összegre vonatkozó magasabb, 500 eurós korlát vonzóbbá kell, hogy tegye az e-pénzt a potenciális felhasználók, különösen a banki szolgáltatásokhoz nem, vagy csak korlátozott mértékben hozzáférők számára. Míközben ezek a korlátok elméletileg nem járnak a pénzmosás veszélyének (a nagy mennyiségű készpénz által jelentetthez képest) aránytalan mértékű kockázatával, némi fenntartás azért marad a javasolt korláttal kapcsolatosan.

1.11 Az érmék és bankjegyek előállításai és kezelési költséggel járnak a bankok és kereskedők számára. Nyilvánvaló, hogy az uniós polgárok továbbra is ragaszkodni fognak a készpénzhez, mint fizetési és vagyonfelhalmozási eszközhöz. A jelenlegi bizonytalan környezetben a forgalomban levő bankjegyek száma ugrásszerűen megnőtt.

1.12 Az irányelv egymagában nem fogja megváltoztatni ezt a tendenciát, meg fogja azonban szüntetni az üzleti és technológiai innováció előtt álló akadályokat. Egyetlen hatóság sem utasíthatja az embereket az e-pénz használatára. A bankok rávezethetik őket erre, de Belgiumon és az ott használt Proton kártyán kívül nem nagyon tettek ilyen irányú lépéseket. Az elektronikus közlekedési jegyek, a telefonkártyák és az internetes kereskedelem már egyértelműen mutatja azt, hogy az információs társadalom alkalmazásai sokszor túlmutatnak az elektronikuspénz-használaton. Az e-pénzt ráadásul gyakran egy másik vállalat állítja elő, így a kibocsátó sok esetben lehet „hibrid”, nem kizárólag az e-pénzzel foglalkozó vállalkozás. Ezt az e-pénz és más üzleti modellek közötti kapcsolatot alapvetőnek tekintik az e-pénz elterjedése szempontjából. Az irányelvet úgy állították össze, hogy megkönnyítse az ilyenfajta változásokat, ezért az EGSZB támogatja azt.

1.13 Alapvető kérdések merülnek fel a pénzmosás elleni rendelkezések változása terén. Az EGSZB számára nem elfogadható, hogy két irányelv egymásnak ellentmondó korlátokat szabjon. Ez ugyanis megengedhetetlen jogi zavarokat eredményez. Ha a tárgyalt irányelvben rögzített korlátokat fogadjuk el mérvadónak, akkor módosítani kell a pénzmosás elleni irányelvet.

1.14 Az EGSZB sürgeti a tagállamokat, hogy az új irányelv végrehajtásakor fogadjanak el pozitív politikákat. Fontos, hogy a rendeletek az ágazattal való konzultáció eredményeképpen jöjjenek létre, és hogy úgy alakítsák azokat ki, hogy mindaddig ne jelentsenek túl nagy terhet sem az elektronikuspénz-kibocsátók, sem pedig azok ügyfelei számára, amíg a szóban forgó pénzügyi összegek alacsonyak. Az alkalmazott megközelítés szerint a nemzeti hatóságoknak hatalmukban áll a kialakulóban levő ágazat támogatása vagy elnyomása. Az EGSZB véleménye szerint ezt a szektort minden tagállamban támogatni kell.

1.15 Az irányelv nagy jelentőséggel bír, és hosszú távú következményekkel járhat. Az EGSZB sürgeti az e-pénzzel jelenleg kapcsolatban levő, illetve a jövőben potenciálisan kapcsolatba kerülő szereplőket, hogy az irányelv fényében értékeljék át erősségeiket, gyengeségeiket, az előttük álló lehetőségeket és veszélyeket. A piac most kap egy második lehetőséget.

2. Bevezetés

2.1 A 2.2., 2.3. és 2.4. pont az elektronikus pénz (e-pénz) főbb jellemzőit, illetve az információs társadalommal való összefüggését írja le. Számos precedens van arra, hogy hogyan vezet a fogyasztóknak az információs társadalomban való részvétele az e-pénz elfogadásához.

2.2 Szemléletes példa az RFID-kártyák⁽¹⁾ használata. Az RFID-chip alkalmas pénzürtékadat rögzítésére, így használata elterjedt a tömegközlekedésben. Hongkongban 1997-ben vezették be az Octopus elnevezésű kártyát, az újratölthető, kontaktus nélküli értéktároló intelligens kártyát. Azon kívül, hogy szinte a teljes hongkongi tömegközlekedési hálózaton fizethetünk vele, használhatjuk vegyesboltokban, szupermarketekben, gyorséttermekben, utcai parkolóórákban, étel- vagy ital-automatákban stb. A kártyát Hongkong 16 és 65 év közötti lakosságának 95 %-a használja. Ez a példa azt mutatja, hogyan vezet a fogyasztónak az információs társadalomban való részvétele az e-pénz szélesebb körű fejlődéséhez. Már a londoni tömegközlekedésben is elterjedt a kapcsolat nélküli RFID-kártya (az úgynevezett *Oyster card*) használata. A felhasználók valószínűnek tartják, hogy azt hamarosan az átszállóhelyek és állomások közelében megtalálható újságosoknál, vegyesboltokban és gyorsétkezdékben is lehet majd használni. Az RFID-kártyák széles körű bevezetésével az ilyenfajta fejlődés kétségtelenül meg fog valósulni mind az Egyesült Királyságban, mind pedig más tagállamokban.

2.3 Másik elterjedt példa az előre fizetett mobiltelefon-számlaegyenleg, amelyet már olyan változatos célokra is fel lehet használni, mint például számítógépes problémákban segítséget nyújtó telefonos szolgáltatások igénybevételére, nyereményjátékokban való részvételre, adományozásra, interaktív játékokra, felnőtt-szórakoztató, hír- és információs szolgálatokra. Amint az elektronikus közlekedési jegyek, az előre fizetett telefonszámlák is e-pénznek minősülnek, ha a rajtuk tárolt értéket a közlekedési vagy telefonvállalatokon kívül más cégek is elfogadják.

2.4 Az internet is előmozdítja az e-pénz használatát, ugyanis az elektronikus pénz két fontos szükségletet elégíthet ki. A

legtöbb, az üzleteket a fogyasztókkal összekötő internetes alkalmazás hiteltranzakcióval jár. Azok, akik nem férnek hozzá a banki szolgáltatásokhoz, ezekből automatikusan kiszorulnak, hiszen nincs bank- vagy hitelkártyájuk. Ha viszont van e-pénzt tartalmazó kártyájuk, élhetnek az internet nyújtotta előnyökkel. Jelentős növekedés tapasztalható a fogyasztók közötti (*Consumer to Consumer, C2C*) internetes tranzakciók számában is, amelyek az *eBay*nek és a hozzá hasonló aukciós oldalaknak köszönhetően vannak terjedőben. Egyik fogyasztó a másiknak nem fizethet bank- vagy hitelkártyával, erre biztonságos e-pénzt kell felhasználni. Ennek tudható be az olyan rendszerek fellendülése, mint a *PayPal*⁽²⁾, amely szorosan együttműködik az *eBay* vállalattal.

2.5 Az elektronikus jegyek használata a tömegközlekedésben, a telefonkártyák és az internetes kereskedelem azt mutatja, hogy az információs társadalom alkalmazásai túlmutatnak az elektronikuspénz-használaton. Az is látszik, hogy az e-pénz lehet egy másik vállalat mellékterméke is, így az elektronikuspénz-kibocsátó gyakorta hibrid vállalkozás. Ezt az e-pénz és más üzletek közötti kapcsolatot alapvetőnek tekintik az e-pénz elterjedése szempontjából. Az irányelv is ennek megfelelően került megfogalmazásra.

2.6 A hitelintézetek, például a bankok minden szükséges jellemzővel rendelkeznek ahhoz, hogy elektronikuspénz-kibocsátók legyenek, működésük pedig megfelelő szabályozási rendszernek van alávetve. A hitelintézetek bizonyos fokig kezdeményező szerepet vállaltak magukra. Belgiumban a *Proton* kártya egy bankkonzorcium terméke. A hagyományos bankkártya funkcióival is rendelkező készpénz-helyettesítő kártya használata a belgiumi bankszámla-tulajdonosok közt széles körben elterjedt. Van némi kilátás arra, hogy a jövőben több ilyen kombinált, RFID-technológián alapuló, kontaktus nélküli elektronikuspénz-funkcióval is rendelkező kártya kerüljön forgalomba. Így is nyilvánvaló azonban az érdekellentét az e-pénz és a hitelintézetek más termékcsoportjai, például a hitel- és bankkártyák között.

2.7 A teljes körű engedéllyel rendelkező elektronikuspénz-kibocsátó intézmények alacsony száma (20 elektronikuspénz-kibocsátó intézmény és 127 mentesített intézmény) vagy a kibocsátott elektronikus pénz kis mennyisége (az EU-ban a jelenleg forgalomban levő e-pénz 1 milliárd, a készpénz pedig 600 milliárd eurót tesz ki) mind azt bizonyítja, hogy az elektronikus pénz a legtöbb tagállamban még nem igazán vált elfogadottá. Ráadásul a forgalomban levő készpénz mennyisége az euró 2002-es bevezetése óta folyamatosan nőtt.

⁽¹⁾ Az RFID (rádiófrekvenciás azonosítás) elektronikus chipet használ, amely többféle hordozóeszközbe lehet beépítve – például árucikk-azonosító címkébe vagy személyi igazolványba. A chipet vezeték nélküli leolvasó olvassa le úgy, hogy a kártyának csupán hozzá kell ahhoz érnie. Az alkalmazást ezért kontaktus nélkülinek nevezik. A belépőkártyák – például azok, amelyeket az EGSZB-ben használunk – szintén RFID-kártyák.

⁽²⁾ A *PayPal* az Egyesült Királyság pénzügyi szolgáltatásokat felügyelő hatósága (FSA) által szabályozott elektronikuspénz-kibocsátóként indult. Azóta hitelintézetté alakult, központja pedig jelenleg Luxemburgban van.

2.8 Emiatt az Európai Bizottság részletesen felülvizsgálta az e-pénzzel kapcsolatos fejleményeket. A konzultációs és értékelési folyamat két fő hiányosságot tárt fel a jelenleg érvényben levő, elektronikus pénzről szóló irányelvvel kapcsolatosan. Az első problémakör az elektronikus pénz fogalmának és az elektronikuspénz-irányelv hatályának nem egyértelmű meghatározásából ered, a második pedig a jogi kerettel kapcsolatos, konkrétan a prudenciális szabályokkal, valamint a pénzmosás elleni szabályok elektronikuspénz-szolgáltatásokra való alkalmazásával.

2.9 Ezenkívül 2009 novemberére a pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló 2007/64/EK irányelv is hatályba fog lépni. Ennek jelentősége az, hogy az elektronikuspénz-kibocsátó intézményeket szabályozóhoz hasonló különleges rendszert vezet be a pénzforgalmi intézményekre. A pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló irányelv nem összeegyeztethető az elektronikuspénz-irányelvvvel, ezért az utóbbi felülvizsgálata nélkül előbb-utóbb fokozódni fog a jogbizonytalanság.

2.10 A fentiekből következik, hogy az elektronikuspénz-irányelv legtöbb intézkedése módosításra szorul; ezért került sor arra a döntésre, hogy a jelenlegi irányelvet újjal helyettesítik – ennek tervezete képezi jelen vélemény tárgyát.

3. Az irányelv lényegi tartalma

3.1 Az új irányelv célja, hogy lehetővé tegye új, innovatív és biztonságos elektronikuspénz-szolgáltatások kifejlesztését, az új szereplők piachoz való hozzáférését, valamint elősegítse a piac összes szereplője közötti valódi és hatékony versenyt. A pénzforgalmi piacokon zajló innováció várhatóan érezhető haszonnal fog járni a fogyasztók, a vállalkozások és a tágabb értelemben vett európai gazdaság számára, a kreatív megoldások pedig gyorsítják és kényelmesebbé teszik majd a pénzforgalmat, és új alkalmazási módokat nyitnak meg a 21. századi e-társadalom előtt.

3.2 Tisztázásra kerül az e-pénz fogalma: az „elektronikus pénz” a kibocsátóval szembeni követelés által megtestesített monetáris érték, amelyet elektronikusan tárolnak és pénzeszköz átvétele ellenében bocsátanak ki (a 2. cikk 2. pontja). Az irányelv nem alkalmazandó korlátozott körben (zártkörű hálózatban) és módon felhasználható előre fizetett eszközökre (az 1. cikk 3. és 4. pontja).

3.3 Az új irányelv hatálya megkönnyíti a piacra lépést, ugyanis alkalmazandó a többcélú (nyílt hálózatban történő) felhasználású elektronikus elismervények – például RFID-kártyák vagy telefonkártyák – kibocsátóira, illetve kiterjed a szerveren tárolt e-pénzre is.

3.4 Az elektronikuspénz-kibocsátó intézmények tevékenységét részletesebben a 8. és a 9. cikk tárgyalja, két dimenziót említve meg. Az első szerint az elektronikuspénz-kibocsátók a

pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló irányelv mellékletében felsoroltaknál szélesebb körű pénzforgalmi szolgáltatásokat kínálhatnak, például hitelnyújtást, kiegészítő szolgáltatásokat, és fizetési rendszerek működtetését. A második pedig elismeri, hogy normális üzletvitelük keretében más (például kiskereskedelmi vagy távközlési) tevékenységeket is végezhetnek. Utóbbi esetben többé nem kell majd önálló elektronikuspénz-kibocsátó intézményeket létrehozni, arra azonban szükség lesz, hogy az ügyfélpénzek védelme a pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló irányelv rendelkezéseivel összhangban teljessüljön. A hibrid elektronikuspénz-kibocsátó intézmények engedélyezésének ösztönöznie kellene az elektronikuspénz-kibocsátás növekedését.

3.5 A visszaváltásnak az 5. cikkben egyértelműsített joga a fogyasztók védelmét célozza: „A tagállamok gondoskodnak arról, hogy az elektronikus pénz kibocsátója a birtokos kérésére bármikor névértéken visszatérítse a birtokolt elektronikus pénz monetáris értékét.” Ez az intézkedés gondokat okoz a mobiltelefon-szolgáltatók számára, esetükben ugyanis az előre fizetett összeg telefonos szolgáltatásokat fedezett, kiskereskedelmi felhasználási lehetőséggel. Most azonban vonatkoznak rájuk az 5. cikk rendelkezései.

3.6 A prudenciális felügyelettel kapcsolatos rész általában megfelel a pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló irányelv vonatkozó intézkedéseinek. Megjelennek azonban speciális rendelkezések is, amelyek a rendszert arányossá teszik a kockázat mértékével. Számos nézőpontot kell figyelembe venni.

3.6.1 Az elektronikuspénz-irányelv előírta, hogy az elektronikuspénz-kibocsátó intézményeknek 1 millió eurós indulótőkével kell rendelkezniük. Ezt mára a felmerülő kockázat mértékéhez képest eltúlzottnak vélik, amely akadályozza innovatív kkv-k létrehozását az e-pénz piacán. Az új tervezetben az indulótőke-követelményt 125 000 euróra csökkentették.

3.6.2 Az induló tőkén kívül az elektronikuspénz-kibocsátóknak a fennálló kötelezettségeik meghatározott arányának mértékéig szavatoló tőkével is rendelkezniük kell. Az elektronikuspénz-irányelvben ez az arány 2 % volt, az új elvárás azonban 5 %, amely a kint levő elektronikus pénz (vagy a havonta teljesített kifizetések) mennyiségének növekedésével, annak az egyes korlátokon kívül eső hányadaira alkalmazva fokozatosan csökken.

3.6.3 Olyan kibocsátó esetében, amely pénzforgalmi szolgáltatásokon kívüli üzleti tevékenységet is folytat, korlátozva van a forgalomban levő elektronikus pénznek megfelelő szavatoló tőke befektetési lehetősége.

3.6.4 A harmadik pénzmosás elleni irányelv javasolt módosításai összhangban vannak az üzleti szükségletekkel és az ágazati gyakorlattal. A készpénz ellenében egyszerre elfogadható e-pénz mennyiségét 150 euróról 500 euróra emelik (16. cikk).

3.6.5 Az elektronikuspénz-irányelv lehetővé tette a tagállamok számára, hogy mentesítést adjanak az engedélyezési követelmények nagy része alól, hogy megkönnyítsék az új szereplők piacra lépését és innovációját. Ezeket a mentességeket a tagállamok nem egységes módon alkalmazták, így a piaci szereplők nem azonos feltételekkel szembesültek. Az új rendszerben is megmarad a mentesítési lehetőség (10. cikk), de – a pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló irányelv vonatkozó cikkében rögzítetteknek megfelelően – a mentesítést kapó elektronikuspénz-kibocsátó intézmények nem működhetnek több tagállamban. Más szóval, a mentességet élvezők nem élhetnek a szolgáltatásnyújtás szabadságával.

4. Gazdasági és szociális nézőpont

4.1 Az EGSZB fokozottan érdeklődik a lisszaboni program célkitűzései elérésének érdekében tett lépések iránt. A tárgyalat irányelv kiérdemli támogatásunkat, hiszen elősegíti a növekedésre és munkahelyteremtésre vonatkozó lisszaboni célkitűzéseknek a többek között a 21. századi e-társadalom kialakulásához vezető technológiai innováció, vállalkozói kezdeményezések, internetes kreativitás, illetve kkv-k alapítása által történő elérését.

4.2 Tekintettel a bankrendszer válságára és a bankokra vonatkozó szabályozás hatástalanságával kapcsolatos általános aggodalmakra, egy új szabályozási rendszernek a pénzügyi szektorban történő bevezetése problémákkal járhat. Az erre vonatkozó félelmek ellenére az EGSZB elégedettségét fejezi ki amiatt, hogy a javasolt rendszer megfelelő és arányos intézkedéseket tartalmaz, amit az alábbiak is alátámasztanak:

- a szabályozás úgy van kialakítva, hogy támogassa a pénzforgalmi területen működő innovatív kkv-kat. A közelmúltban tapasztalt bankválság a bankok hitelkockázatából eredt. Az elektronikuspénz-kibocsátóknak nem lesz lehetőségük az ügyfelek által rendelkezésükre bocsátott eszközök alapján hitelnyújtásra, így kockázat nem merül fel,
- a saját tőkére vonatkozó követelmény (lásd a fenti 3.6.1. és 3.6.2. pontot) a 125 000 eurós indulótőkét a szavatoló tőke növekedésével arányosan emeli. Az alacsonyabb indulótőke-követelmény csupán a piacra lépés korlátainak csökkentésére szolgál, a nagyobb szavatoló tőkéjű társaságok számára az irányelv jelentős tőkekövetelményt ír elő,
- az elektronikuspénz-kibocsátók tőkekövetelménye arányos lesz a bankokéval, a felhasználói követeléseknek megfelelő

összegeket pedig külön, korlátozott befektetési formákban kell megőrizni,

- az érintett pénzüsszegek alacsonyak. Arra az esetre, ha az elektronikuspénz-kibocsátók túlságosan megerősödnek a kifizetések piacán, az irányelv tartalmaz rendelkezéseket a tapasztalatok fényében történő kiigazításra.

4.3 Az EGSZB-nek aggályai vannak a fogyasztóvédelem terén, és sürgeti az Európai Bizottságot, hogy az alábbiak szerint módosítsa az irányelvet:

4.3.1 A szavatoló tőke befektetésének korlátozása jelenleg csak a hibrid elektronikuspénz-kibocsátó intézményekre vonatkozik. Az ügyfelek biztonságának növelése érdekében ezeket az intézkedéseket minden elektronikuspénz-kibocsátó intézményre alkalmazni kellene.

4.3.2 Az elektronikuspénz-kibocsátó intézmények nem tartják betétként ügyfelek pénzét. A befizetéseket azonnal e-pénzzé kell alakítani. Ezt a védelmi követelményt az irányelv nem mondja ki.

4.3.3 A 9. cikket módosítani kellene úgy, hogy kifejezetten előírja, hogy a fennálló e-pénz-kötelezettségeknek megfelelő szavatoló tőkét a hibrid intézményeknek külön kell megőrizniük.

4.3.4 Az 5. cikk 4. pontja nem teszi lehetővé díj felszámítását az elektronikus pénznek a szerződés lejáratkor történő visszaváltásáért, az 5. pont azonban lejárat előtti szerződésbontás esetén megengedi visszaváltási díj felszámítását. Utóbbi rendelkezést törölni kellene, mivel nincs különbség a szerződés lejárat előtti és a lejáratkori visszaváltás között, és ez valószínűleg olyan szerződéslejárati mintát fog eredményezni, amely gyengíti az ügyfél ismeretét megkövetelő prudenciális szabályokat.

4.4 A készpénzhez – csakúgy, mint a technológiához – való viszony a különböző kultúráknak megfelelően az Európai Unión belül is eltér. Az e-mail és az internet terjedési sebessége nyújt valamiféle támaszpontot az e-pénz valószínű elfogadásának felméréséhez. További tényezőt jelentenek a kiskereskedelmi és a szolgáltatási ágazat szereplőinek jellemzői – a nagyobb vállalatok nagyobb valószínűséggel fogadják el az elsők között az e-pénzt. A fenti és egyéb, a tagállamok pszichéjével kapcsolatos okok miatt nem célszerű azt feltételezni, hogy az e-pénz egyforma gyorsasággal fog terjedni az EU minden részén.

4.5 A mai napig engedélyt kapott huszonegynéhány elektronikuspénz-kibocsátó közül mintegy tizenötöt az Egyesült Királyság területén engedélyeztek. Ehhez az eredményhez hozzájárult a helyi pénzügyi szolgáltatásokat felügyelő hatóság (FSA) e-pénzzel kapcsolatos pozitív politikája. Az FSA többek között konzultációt folytatott a szektorral, hogy biztosítsa a helyi szabályozások gyakorlati megvalósíthatóságát. Ebben sikert is érték el. Az EGSZB sürgeti a tagállamokat, hogy az új irányelv végrehajtásakor hasonlóan pozitív politikákat fogadjanak el, amelyek hozzájárulnak az e-pénz jobb elfogadásához az Európai Unióban.

4.6 Alapvető kérdések merülnek fel a pénzmosás elleni rendelkezések változása terén. A harmadik pénzmosás elleni irányelvben volt egy cikk („Egyszerűsített ügyfél-átvilágítás”), amely feljogosította a tagállamokat arra, hogy az elektronikus pénzzel kapcsolatosan ne alkalmazzák, vagy legalábbis elhasszák az ügyfél-átvilágítást, amennyiben a hordozóeszközön tárolt összeg – ha az nem újra feltölthető – legfeljebb 150 euró, vagy – ha a hordozóeszköz újra feltölthető – az egy naptári évben összesen felhasználható összeg legfeljebb 2 500 euró. Mind a pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló irányelv, mind pedig a felülvizsgált elektronikuspénz-irányelv 500, illetve 3 000 eurós korlátokat tartalmaz. Az EGSZB számára nem elfogadható, hogy két irányelv egymásnak ellentmondó korlátokat szabjon. Ez ugyanis megengedhetetlen jogi zavarokat eredményez. Ha a tárgyalt irányelvben rögzített korlátokat fogadjuk el mérvadónak, akkor módosítani kell a pénzmosás elleni irányelvet.

4.7 A készpénzhez nem kapcsolódik név. Az egyszerű készpénzes tranzakciók nem fedik fel a fizető fél személyazonos-

ságát. Az e-pénzes megoldások folyhatnak anonim, vagy azonosítást igénylő módon. Az elektronikuspénz-irányelv tagállami megvalósításával az volt a gond, hogy gyakran szélsőségesen alkalmazták az „ismerd az ügyfeled”-elvet. Alacsony értéket képviselő tranzakciók esetében a felhasználók többnyire el szeretnék kerülni az azonosítást. Az irányelv egyesült királyságbeli megvalósításának egy jellegzetessége az volt, hogy azonosításra csak akkor került sor, amikor az ügyfél jelentős értékben kezdte el használni az e-pénzt. A hordozóeszközön tárolt összegre vonatkozó magasabb, 500 eurós korlát vonzóbbá kell, hogy tegye az e-pénzt a potenciális felhasználók, különösen a banki szolgáltatásokhoz nem, vagy csak korlátozott mértékben hozzáférők számára. Miközben ezek a korlátok elméletileg nem járnak a pénzmosás veszélyének (a nagy mennyiségű készpénz által jelentetthez képest) aránytalan mértékű kockázatával, némi fenntartás azért marad a javasolt korláttal kapcsolatosan.

4.8 Az e-pénz megkönnyíti a pénzügyi integrációt. Egy olyan társadalomban, amely egyre inkább azt feltételezi, hogy a fizetések bank- vagy hitelkártyával történnek majd, igen vonzó lehet egy olyan készpénzkártya, amelyet hitel- vagy kiadási tranzakciókban is fel lehet használni. Ez a lehetőség a társadalom egyes csoportjai számára különösen kedvező lehet. Ide tartoznak a bevándorlók, a banki szolgáltatásokhoz nem, vagy csak kismértékben hozzáférők, illetve bizonyos körülmények között a fiatalok és a fogyatékkal élők. Az EGSZB aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy fogyasztóvédelmi szempontból éppen ezek a csoportok a legvesélyeztetettebbek. A tagállamoknak az irányelv megvalósítása során figyelemmel kell lenniük erre a sérülékenységre.

Kelt Brüsszelben, 2009. február 26-án.

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Mario SEPI